

Slovenska
filharmonija

*Filharmonični
festival*
**10 baročne
glasbe**

Januar 2025

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Bach in Telemann

*Filharmonični
festival*
**10 baročne
glasbe**
Januar 2025

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Bach in Telemann

10. januar 2025 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Reinhard Goebel *dirigent*

Ana Dolžan *koncertna mojstrica*

Koncert snema in neposredno prenaša
program Ars - 3. program Radia Slovenija.

Spored

Johann Sebastian Bach (1685–1750)

Koračnica iz kantate *Vereinigte Zwietracht der wechselnden Saiten* | *Složni prepir nestanovitnih strun*, BWV 207

Georg Philipp Telemann (1681–1767)

Koncert v D-duru, TWV 54:D3, za tri trobente, pavke, dve oboi, godala in basso continuo

Intrada

Allegro

Largo

Vivace

Koncert v B-duru, TWV 44:43, za tri oboe, tri violine in basso continuo

Allegro

Largo

Allegro

Johann Sebastian Bach

Brandenburški koncert št. 3 v G-duru, BWV 1048

Allegro

Adagio

Allegro

Johann Sebastian Bach

Sinfonia iz kantate *Am Abend aber desselbigen Sabbats* | *Pod noč tistega dne*, BWV 42

Orkestrska suita št. 4 v D-duru, BWV 1069

Ouverture
Bourrée I, II
Gavotte
Menuet I, II
Réjouissance

Solisti

Viktorija Razdevšek, Nicola Bignozzi oboa
(Telemann, TWV 44:43, Telemann, TWV 54:D3)

Pietro Savonitto oboa (Telemann, TWV 44:43)

Paolo Calligaris fagot (Telemann, TWV 44:43)

Franc Kosem, Tibor Kerekeš, Dejan Glamočak
trobenta (Telemann, TWV 54:D3)

Ana Dolžan, Manja Slak, Irina Kevorkova
violina (Telemann, TWV 44:43, Bach, BWV 1048)

Samuel Burstin, Tomaž Malej, Serhii Zhuravlov
viola (Bach, BWV 1048)

Igor Škerjanec, Gregor Marinko, Jošt Kosmač
violončelo (Bach, BWV 1048)

Petar Brčarević kontrabas (Bach, BWV 1048)

Domen Marinčič čembalo

Po podatkih nedavne raziskave Univerze v Michiganu je Johann Sebastian Bach danes najbolj znan nemški skladatelj. Povsem drugačna pa je bila slika v času njegovega življenja, med letoma 1685 in 1750.

Ko je leta 1722 umrl Johann Kuhnau, glasbeni vodja Tomaževega deškega pevskega zbora Thomanerchor v Leipzigu, in so iskali naslednika, so na seji mestnega sveta tega trgovskega mesta z glasnim navdušenjem omenjali ime Telemann, Georg Philipp Telemann. Tako je, želeli so prav njega! Še vedno so se spominjali, kako čudovito in moderno je njegova glasba zvenela med njegovim kratkim bivanjem v Leipzigu pred skoraj dvajsetimi leti. Poleg tega je v tem obdobju postal najslavnejši nemški skladatelj in za bogato luteransko metropolo Leipzig je bilo dovolj dobro le najboljše. Globoko razočarani, ker se hanzeatsko mesto Hamburg »svojemu« Telemannu ni želelo odpovedati, so v Leipzigu sklenili: če ne moremo imeti prvega, se bomo morali zadovoljiti z drugim najboljšim. To je bil Johann Sebastian Bach.

Bacha z »najboljšim« ni povezovalo le krstno botrstvo njegovemu leta 1714 v Weimarju rojenemu in krščenemu sinu Carlu Phillipu, ki je leta 1767 v Hamburgu nasledil svojega botra Telemanna, ampak predvsem veliko spoštovanje in zavedanje, za kaj vse se ima zahvaliti le nekaj let starejšemu pastorjevemu sinu, rojenemu v Magdeburgu leta 1681. Njuni poti sta se razšli okrog leta 1730, ko so Bachove skladbe postajale vse bolj premišljene in intelektualno zahtevnejše, Telemannove pa vedno lahkotnejše, galantnejše in svetovljanske. A dotlej je Telemann kot skladatelj, ki je rad eksperimentiral in bil

odprt za vse novo, prednjačil pred Bachom. Bach mu je sledil, prepisoval njegova dela, jih izvajal, analiziral oblikovne in kompozicijske umetnostne prijeme ter »z lastnimi dodatki« spreminjal in hkrati povzdigoval do te mere, da je zglede mogoče odkriti le z mikroskopom ali povečevalnim steklom in nanje pokazati s prefinjeno argumentacijo.

Posnemanje zgledov nikakor ni bilo prepovedano. A po besedah Johanna Matthesona, enega najpomembnejših glasbenih teoretikov baroka, Telemannovega in Bachovega prepirljivega ter vedno 'najpametnejšega' sodobnika, je bilo treba »izposojeno vrniti z obrestmi«. Kaj točno je s tem mišljeno, je mogoče ponazoriti z dvema koncertoma: Telemannovim *Koncertom v B-duru* in Bachovim *Brandenburškim koncertom št. 3 v G-duru*. Na prvi pogled nimata prav nič skupnega, a za poznavalca se izkažeta skoraj kot enojajčna dvojčka.

Bachovega koncerta se je treba najprej 'lotiti, s škarjami' in tridelni part violončelov prepisati nazaj v preprost *basso continuo*. To niti ni težko in ne predstavlja nikakršne izgube, saj v celotnem koncertu violončeli največ tri takte igrajo ločeno triglasno, sicer pa vedno unisono. Zdaj, ko smo kompozicijo skrčili na tri violine, tri viole in *continuo*, je že mogoče prepoznati zunanjo podobnost: šest zgornjih glasov z *bassom continuo*.

Če si ogledamo tehnične podrobnosti, je pri Telemannu moč opaziti skupinsko izmenjavo s šestimi skorajda stalnimi obligati, torej sopranskimi instrumenti, ki se med seboj ne podvajajo: tri oboe zaigrajo zaporedje motivov, nato iste motive v istem oktavnem območju

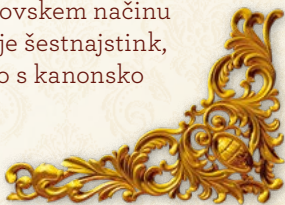

ponovijo violine, ki pa jih spremljajo oboe. Le ena sama skupina motivov proti koncu prvega stavka je rezervirana samo za violine in je oboe ne ponovijo, saj je močno in jasno violinsko idiomatična.

Pri Bachu pa se je ta telemannovska izmenjava skupin (isto oktavno območje, a zelo različna barvna odtenka oboe in viole) umaknila izmenični igri zgolj podobne barve v kvintnih intervalih: skupina viol v smislu prijemov igra popolnoma enak tematski in motivni material kot skupina violin, vendar se z uglasitvijo instrumentov za kvinto nižje v sopransko-altovsko-tenorskem območju sliši širši zvočni spekter kot pri Telemannu s šestimi sopranskimi instrumenti.

Telemannov drugi stavek zaznamuje nejasen kanon šestih obligatov, pri katerem dvotonski interval terc sovpada s tritonskim poudarjenim intervalom v tripolovinskem taktovskem načinu. Tematsko-motivna invencija se (potem ko je končana) podvoji z izmenjavo glasov med skupinami in z njo povezano durovsko-molovsko modulacijo. V svojem primeru posnemanja se Bach – vsaj v ciklu *Brandenburški koncerti*, ki ga je leta 1721 sestavil iz starejših del – ni odločil za srednji stavek, ampak je dal prednost dvema hitrima koncertnima stavkoma. Ločujeta ju zgolj dva akorda, oba stavka pa sta v istem tempu, vendar z različno gostoto gibanja: štiri dobe takta so v prvem stavku razdeljene na 8, v zadnjem pa na 12 osmink, kar daje vtis pospešenega tempa.

Tako kot Bachov zadnji stavek je tudi Telemannov stavek v dvanajstosminskem taktovskem načinu (*gigue*), a ker Telemann ne zapisuje šestnajstink, je mirnejše narave. Telemann nato s kanonsko

tehniko v molovski ekspoziciji tega tretjega stavka zgradi most nazaj k počasnemu srednjemu stavku. Nasprotno pa je Bachov zadnji stavek odvisen skoraj izključno – izjema je majhen solo za prvo violino oziroma prvo violo – od različnih kanonskih tehnik. S povsem tehničnega vidika imajo te prednost, da po bržkone napornem izumljanju omogočajo ustvarjanje skoraj neomejene količine glasbe: vse glasove je mogoče izmenjevati od najnižjega do najvišjega in tako vsakič ustvarjati nove zvoke.

Čeprav smo ju označili za skoraj enojajčna dvojčka, je v obeh delih, v izvorniku in njegovi predelavi, mogoče ugotoviti bistvene razlike med skladateljema: medtem ko Telemann svoje zamisli praviloma oblikuje kratko in jedrnato ter pri tem vedno upošteva pojemajočo pozornost poslušalcev, Johann Sebastian Bach piše, dokler niso izčrpane vse možnosti motivno-kompozicijskega dela in si tako glasbeniki kot poslušalci, izčrpani na svojih sedežih, želijo, da bi se glasba že končala.

Ta izjemni prehod od junaškega poznega baroka knežjega sloga k meščanskemu glasbenemu okusu galantnega obdobja je Telemann zavestno sooblikoval s svojimi deli, česar pa Johann Sebastian Bach sploh ni prepoznal in zaradi česar je bil že v času svojega življenja izjemno staromodен.

Prav res, Leopold von Köthen – velik ljubitelj glasbe, ki je tudi sam igral violino – je moral svojega dvornega kapelnika Johanna Sebastiana Bacha, ki ga je zaposlil leta 1717, spodbujati: »Pišite kar čim bolj umetniška in virtuozna dela in prosim, naj bodo tudi čim daljša. Da, poljubno število varljivih in razširjenih kadenc,

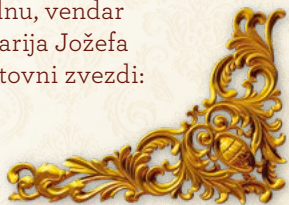

preprosto zelo veliko Bacha ...« A po letu 1733 je bilo v Bachovih delih, zlasti za njegove mlajše sodobnike, odločno preveč božje umetnosti in veliko premalo čutečega človeka.

Ko se je Bach leta 1723 iz Köthna (majhnega dvora v kneževini Anhalt, ki je bil takrat, tako kot še danes, zgolj vas z dvorcem) preselil v Leipzig, je v kneževini Saški, katere glavno mesto je bil Dresden, trgovsko središče pa nedvomno Leipzig, še vedno vladal Avgust Močni, domišljav baročni knez s pretirano razkošno lasuljo in nenasitno željo po izkazovanju svoje moči. Razkošne uverture in koncerti, ki jih je Bach prinesel s seboj iz Köthna, so bili še toliko bolj po okusu občinstva, ker je Bachov predhodnik Johann Kuhnau komponiral v skrajno staromodnem slogu in bil zaprisežen sovražnik tako francoske kot italijanske glasbe.

Bach je bil v Leipzigu sprva priljubljen predvsem zaradi svojega »dela za javnost«. Poleg cerkvene glasbe za cerkvi svetega Tomaža in svetega Nikolaja so bili to koncerti, ki jih je njegov »collegium musicum« poleti prirejal v parkih zunaj mestnega obzidja, pozimi pa v mestnih kavarnah in na katerih je Bach lahko ponovno izvajal repertoar, ki ga je s seboj prinesel iz Köthna, medtem ko je bilo treba v skladateljski sobi šole svetega Tomaža vsak teden napisati vsaj eno, včasih pa tudi dve novi cerkveni kantati.

Ko je leta 1733 prestol prevzel edini zakonski sin Avgusta Močnega, se je iz Dresdna v Leipzig preselil tudi nov glasbeni okus. Johann Sebastian Bach bi z velikim veseljem prevzel delo dvornega kapelnika mladega kralja v Dresdnu, vendar sta Avgust III. in njegova žena Marija Jožefa Avstrijska takoj zaposlila dve svetovni zvezdi:

Johanna Adolfa Hasseja, ki je šolanje končal v Italiji, in njegovo ženo, pevko Faustino Bordoni, katerih mednarodna slava je segala od Neaplja pa vse do Londona.

Bachova smrt leta 1750 je v glasbenem svetu ostala skorajda neopažena: nenazadnje je že imel dva naslednika, sinova Friedemanna in Carla Philippa, rojena leta 1710 in 1714. Le njegov stari prijatelj Georg Philipp Telemann je za pokojnika napisal pesem.

Sonet o pokojnem gospodu, kapelniku Bachu

*Naj ima romanski svet vedno veliko povedati o virtuozih,
ki so tam zasloveli z glasbeno umetnostjo.
Tudi na nemških tleh jih je mogoče najti,
kjer se človek ne čuti nič manj vreden potrditve.*

*Rajni Bach! Tebi je že samo tvoja orgelska igra
že davno zagotovila plemenito naklonjenost velikega.
In kakšno umetnost je tvoje pero prelilo na notni papir,
tega niti največji mojstri ne bodo gledali brez zavisti.*

*Zato spi! Tvoje ime ne bo pozabljeno:
učenci tvoje šole in vrsta njihovih učencev
ti s svojim znanjem spletajo lepo krono časti;*

*in tudi roke tvojih otrok nanjo natikajo svoje okraske.
A kar te lahko še posebej naredi cenjenega,
nam pokaže Berlin v vrednem sinu.*

Telemann, ki je kot občudovani vzornik vseh mladih nemških skladateljev Johanna Sebastiana Bacha preživel za dolgih 17 let, je po svoji smrti zapadel v večjo pozabo, kot si je v svojem življenju sploh lahko zamislil. Novonastajajoča stroka, imenovana muzikologija, se je okrog leta 1780 razgrela zlasti okrog Bachovega ustvarjanja. Leta 1802 je izšla biografija z naslovom *O življenju, umetnosti in umetniških delih Johanna Sebastiana Bacha*, ki jo je ob pomoči Bachovih sinov napisal J. N. Forkel, v letih 1850–1900 pa so v t. i. *Stari Bachovi izdaji* izšla vsa njegova skladateljska dela.

Reinhard Goebel

Prevedla Katharina Andraschke

Foto: Markus Bollen

Reinhard Goebel

se je, prevzet nad baročno violino, že na začetku glasbene poti posvetil tehnikam igranja tako na historična kot sodobna glasbila. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je navduševal z izvedbami Bachove *Glasbene daritve* ter Bachovih, Telemannovih in Correttovih violinskih sonat.

Pred več kot petdesetimi leti je ustanovil ansambel Musica Antiqua, s katerim je usmerjal historično izvajalsko prakso in jo širil v delovanje sodobnih orkestrrov. Z njim je izdal mnogo glasbenih zgoščenk, ob prelomu tisočletja pa je vse pogosteje dirigiral tudi sodobnim orkestrom ter v iskanju čim pristnejšega zvoka nanje prenašal posebnosti izvajanja stare glasbe.

V sodelovanju z več radijskimi simfoničnimi orkestri iz Nemčije se je posvečal opusom Christiana Cannabicha, Johanna Christiana Bacha in prezrtih sodobnikov Wolfganga Amadeusa Mozarta ter s svežim pristopom interpretiral tudi najznamenitejša dela tega klasicističnega skladatelja. Kot dirigent se je predstavil še v Franciji, Švici, Italiji in na Nizozemskem ter v Beethovnovem letu 2020 med drugim izvedel cikel koncertov z deli Beethovnovih sodobnikov.

Kljub temu še vedno najraje posega prav po delih iz obdobja baroka, ki jih izvaja tako z Berlinskimi baročnimi solisti kot ansamblom Neues Bachisches Collegium Musicum iz Leipziga. Od leta 2010 je tudi profesor na Univerzi Mozarteum v Salzburgu.

V sezoni 2024/25 zaseda mesto rezidenčnega umetnika pri Deželni kapeli mesta Halle in znova bo sodeloval z Bruseljsko filharmonijo. Decembra je z Rotterdamskim filharmoničnim orkestrom izvedel *Božični oratorij* Johanna Sebastiana Bacha, januarja pa gostuje v Slovenski filharmoniji. Pozneje bo ponovno nastopil v Ankari ter debitiral v Talinu z Estonskim nacionalnim simfoničnim orkestrom in na Finskem s Simfoničnim orkestrom iz Kuopia. Ob koncu sezone bo nastopil še z Münchenskim radijskim orkestrom ter se predstavil na Mozartovem festivalu v Würzburgu, Händlovem festivalu v Halleju in Bachovem festivalu v Leipzigu.

Slovenska
filharmonija

*Filharmonični
festival*
**10 baročne
glasbe**

Januar 2025

*Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija*

Bachovi sinovi

17. januar 2025 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Reinhard Goebel dirigent

Spored:

W. F. Bach, C. Ph. E. Bach, J. Ch. F. Bach, J. Ch. Bach

Razkošno

24. januar 2025 ob 19.30

Zbor in Orkester Slovenske filharmonije

Reinhard Goebel dirigent

Neža Vasle sopran, Ana Potočnik alt

Oleksandr Nastasiichuk tenor

Martin Kozjek bariton

Spored: J. S. Bach

Nakup vstopnic:

Blagajna Slovenske filharmonije, Kongresni trg 10, Ljubljana

Vsak delavnik od 14.00 do 17.00 ter uro pred koncertom.

T +386 1 24 10 800, E info@filharmonija.si

Spletna prodaja:

<https://filharmonija.kupikarto.si/>

www.filharmonija.si

SMS 4 Same
mogočne
skladbe

Presunljivo

Otvoritveni koncert
8. Zimskega festivala 2025

Benjamin Britten
Vojni rekviem, op. 66

**Orkester in Zbor
Slovenske
filharmonije**

**Državni zbor
iz Kaunasa**

**Zbor dunajskih
dečkov**

Charles Dutoit
dirigent

Nadežda Pavlova
sopran

Ian Bostridge
tenor

Matthias Goerne
bariton

V sodelovanju s Festivalom Ljubljana:

20. in 21. februar 2025 ob 18.00
Gallusova dvorana, Cankarjev dom

**Slovenska
filharmonija**
Glasba, vedno nova

www.cd-cc.si
www.filharmonija.si

Februar 2025

DRUŽINSKI 3

Skladatelji etničnih manjšin in zamolčanih svetov

1. februar 2025 ob 10.00 in 12.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Orkester Slovenske filharmonije

Ana Erčulj *dirigentka*

Franci Krevh *povezovalac*

Spored:

Skladbe in skladatelji, o katerih skoraj gotovo še niste slišali

SIM 2

Sobotna izobraževalna matineja

8. februar 2025 ob 11.00

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Urška Rihtaršič *povezovalka*

Pihalni kvintet Slowind

**Pogovor s skladateljem Tošiem Hosokavo
in predstavitev skladbe Prayer | Molitev**

SOS 2

Moč iz notranje tišine

12. februar 2025 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Tito Ceccherini *dirigent*

Daishin Kashimoto *violina*

Spored:

Jean Sibelius: Okeanide, op. 73

Tošio Hosokava: Prayer | *Molitev*

Toru Takemicu: Twill by Twilight | *Keper v somraku*

Claude Debussy: Morje

SMS 4

Presunljivo

20. in 21. februar 2025 ob 18.00

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Zbor Slovenske filharmonije

Državni zbor iz Kaunasa

Zbor dunajskih dečkov

Charles Dutoit *dirigent*

Nadežda Pavlova *sopran*

Ian Bostridge *tenor*

Matthias Goerne *bariton*

Spored:

Benjamin Britten: Vojni rekviem, op. 66

V sodelovanju s Festivalom Ljubljana:

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na **info@filharmonija.si**.

Koncertni list Slovenske filharmonije
10. Filharmonični festival baročne glasbe

Bach in Telemann

Izdala: Slovenska filharmonija

Direktor Slovenske filharmonije in
umetniški vodja OSF: Matej Šarc

Avtor spremne besede: Reinhard Goebel

Jezikovni pregled: Tanja Svenšek

Oblikovanje in prelom: Vlado Trifkovič

Tisk: Birografika Bori, Ljubljana

Naklada: 250 izvodov

Ljubljana, januar 2025

Redakcija koncertnega lista je bila končana
8. januarja 2025.

ISSN 2350-5117

 eurolakat

SiolNET.

 DRUŽINA

TAM TAM

 ARS

V sodelovanju s programom Ars - 3. programom Radia Slovenija.

**Slovenska
filharmonija**

**Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije**

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si

Ustanoviteljica Slovenske filharmonije je
Vlada Republike Slovenije.

Dejavnost Slovenske filharmonije financira
Ministrstvo za kulturo.